

Resum

Condicions de Vida i Estudi de l'Estudiantat de la
Universitat de Barcelona (CViE-UB)

Informe

Autors/es	Júlia Sadurní Pallejà <i>Grau en Sociologia</i>
Assessor/a	Àngels Alegre <i>Directora de l'Observatori de l'Estudiant</i>
Edició	Observatori de l'Estudiant <i>Vicerektorat d'Estudiants i Participació</i>
Data d'edició	Juliol, 2023

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Creative Commons ReconeixementNoComercial CompartirIgual 4.0 Internacional.

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Condicions de Vida i Estudi de l'Estudiantat de la Universitat de Barcelona (CViE-UB)

El projecte de Condicions de Vida i Estudi de l'Estudiantat de la Universitat de Barcelona (CViE-UB) sorgeix en el marc de la UB com a una universitat compromesa amb la societat i amb la garantia que tothom qui ho desitgi pugui cursar estudis universitaris, independentment del seu context i característiques personals. De la mà de l'Observatori de l'Estudiant, i en col·laboració amb estudiants i experts de diversos àmbits disciplinaris, l'estudi s'inspira en iniciatives prèvies a escala internacional, europea i estatal, però es tracta del primer d'aquesta temàtica que inclou tots els nivells d'estudis universitaris (grau i màster universitari oficial, màsters i postgraus propis, i doctorat). A més, es té la voluntat d'administrar-lo periòdicament.

El punt de partida del projecte és un qüestionari que va ser emplenat per 3.326 estudiants: 2.371 de grau, 469 de màster universitari oficial, 106 de màster o postgrau propi i 380 de doctorat, i que inclou els blocs temàtics següents: 1) situació actual, 2) vida universitària (condicions de vida i condicions d'estudi), 3) expectatives i valoració de l'experiència universitària, 4) pertinença, compromís i participació, 5) salut i hàbits saludables, i 6) dades sociodemogràfiques. A continuació es resumeixen els resultats de l'informe del CViE-UB.

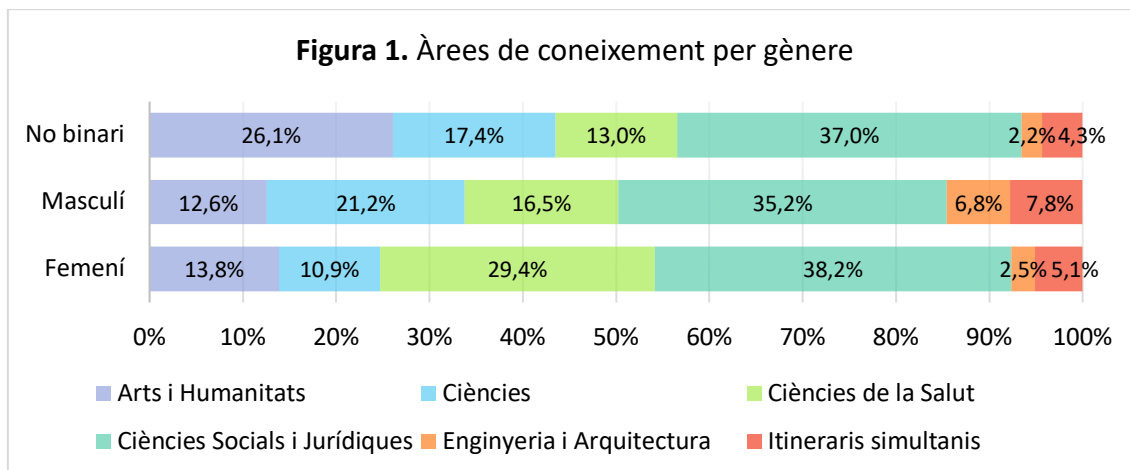
Pel que fa a les característiques sociodemogràfiques dels enquestats, destaca la participació femenina (69,3 %), fet que pot explicar-se, en part, per la feminització de l'estudiantat a la UB. Per contra, però, s'observa que el percentatge masculí augmenta

L'estudiantat està feminitzat però el percentatge d'homes augmenta amb el nivell d'estudis

progressivament amb el nivell d'estudis, en detriment del femení, de manera que, tot i que les dones són més en tots els nivells, percentualment el nombre d'homes augmenta en els superiors: Mentre que en grau hi ha un 71,4 % de gènere femení, un 26,1 % de gènere masculí i un 1,9 % de gènere no binari,

en doctorat, un 61,6 % d'estudiants és de gènere femení, un 36,6 % de gènere masculí i un 1,1 % de gènere no binari. D'altra banda, es destaca una distribució heterogènia del

gènere segons l'àrea de coneixement, sent l'àrea de les ciències de la salut la més feminitzada; en canvi, a l'àrea d'enginyeria i arquitectura i a ciències hi predominen els homes.

Predominen els referents familiars amb estudis superiors

Alhora, en el que concerneix el perfil dels estudiants, es tracta de persones joves, amb edats concentrades entre els 19 i els 22 anys; molt pocs tenen fills o responsabilitats familiars, i quan en tenen, és més probable que siguin estudiants internacionals. Així mateix, predominen els referents familiars amb estudis superiors (47,8%), i es troben sobrerrepresentats els nivells ocupacionals mitjans i alts, denotant una mobilitat social limitada entorn dels estudis universitaris.

La majoria d'estudiants (el 72,2%) expressen no tenir cap discapacitat o condició limitant, tot i que un 16% manifesta tenir-ne una de caràcter psicològic (com ara ansietat o depressió), i s'observa que aquesta tendència és molt major en els enquestats de gènere no binari (27,8%) que en les dones (20,3%) i quasi el triple que en els homes (9,4%). La salut mental de l'alumnat ha rebut un tracte exhaustiu en l'enquesta, i també s'ha detectat en aquesta línia que les emocions desagradables predominen per sobre de les agradables: Més de la meitat d'estudiants diuen que senten

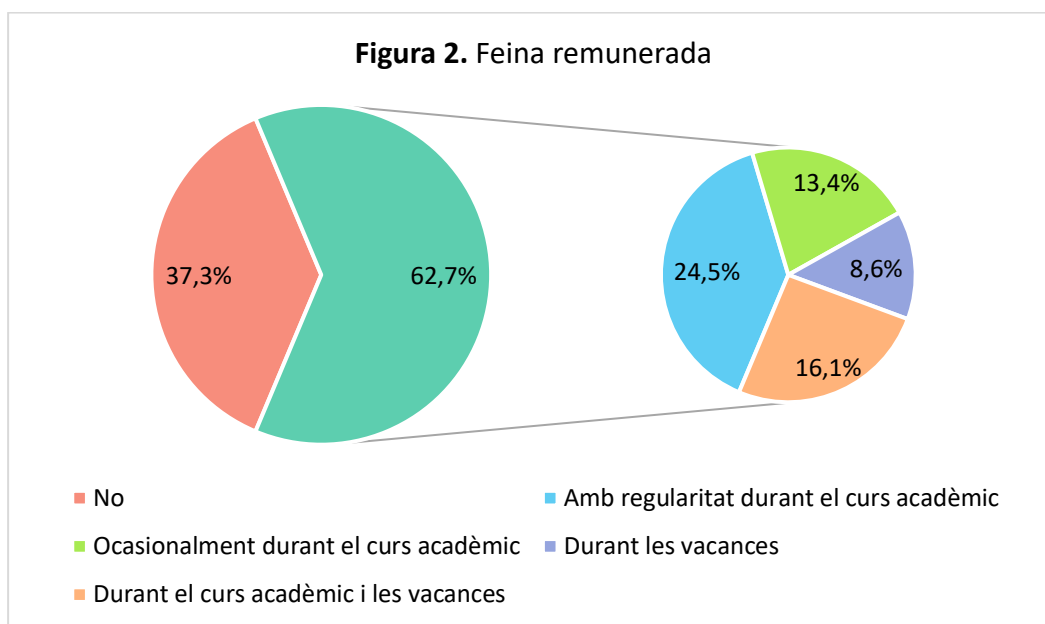
Més de la meitat d'estudiants sent estrès i/o ansietat amb bastanta o molta freqüència

estrès i/o ansietat amb bastanta o molta freqüència, i relaxació amb poca freqüència o mai.

Durant el curs 2021-2022, aproximadament el 75,3% dels enquestats va assistir a totes o gairebé totes les classes presencials —

La majoria estudia a temps complet, però un 62,7% combina feina i estudis

percentatge superior en estudiants de màster i postgrau que en grau, i en estudiants nacionals en comparació amb els internacionals— però també ens trobem amb un 5,7% que no va atendre a cap o gairebé cap classe. Els motius que citen per no anar-hi són diversos i inclouen principalment la insatisfacció amb la forma d'impartir-les, problemes d'horari i dificultats de conciliació laboral o familiar. Això últim, va lligat al fet que la majoria d'estudiants ho són a temps complet, però un 62,7% combina feina remunerada i estudis (sent els de màster qui més ho fa i qui més depèn de la feina com a font d'ingressos).

Els qui treballen ho fan principalment perquè valoren poder permetre's una vida independent i hi dediquen una mitjana de 22,76 hores setmanals, tot i que un nombre significatiu treballa a jornada completa, i en la majoria dels casos (47,0%) en feines no relacionades amb els seus estudis; tot i que això últim varia molt en funció del nivell

d'estudis, ja que a mesura que augmenta també ho fa la possibilitat que hi hagi relació entre feina i estudis.

Ara bé, tot i el nombre significatiu d'estudiants que treballa, pel que fa a l'allotjament, se segueix un clar patró familista, on més de la meitat d'estudiants conviu amb un o més familiars (sobretot els de grau: el 71,4%). Triguen de mitjana 44,5 minuts a arribar a la universitat (més en els nacionals) i gran part dels estudiants (71,2%) no han canviat de població o residència per cursar els estudis universitaris. Com més alt el nivell d'estudis (i més edat de mitjana) més tendència al canvi de població o residència, però més tendència també a la insatisfacció amb l'allotjament, ja que els qui menys satisfets hi estan són els doctorands.

La família o la parella són la principal font d'ingressos, seguida de la feina remunerada

El model de finançament també assumeix la no-emancipació de l'estudiant de la llar familiar, sent la família o la parella la principal font d'ingressos per al 34,3% d'estudiants

—sobretot en els nacionals i en nivells d'estudis inferiors—, seguida de la feina remunerada (26,0%) i les beques i ajuts (19,4%). Ara bé, amb relació a les beques i ajuts, un 17,0% dels estudiants declara no tenir-ne gens d'informació i, d'entre aquells que en reben, la majoria hi estan insatisfets, sobretot els estudiants de doctorat, i especialment amb els terminis de resolució i el seu abonament, amb el règim d'incompatibilitats i la facilitat dels tràmits per presentar les sol·licituds.

El 17% d'estudiants no té cap informació sobre beques

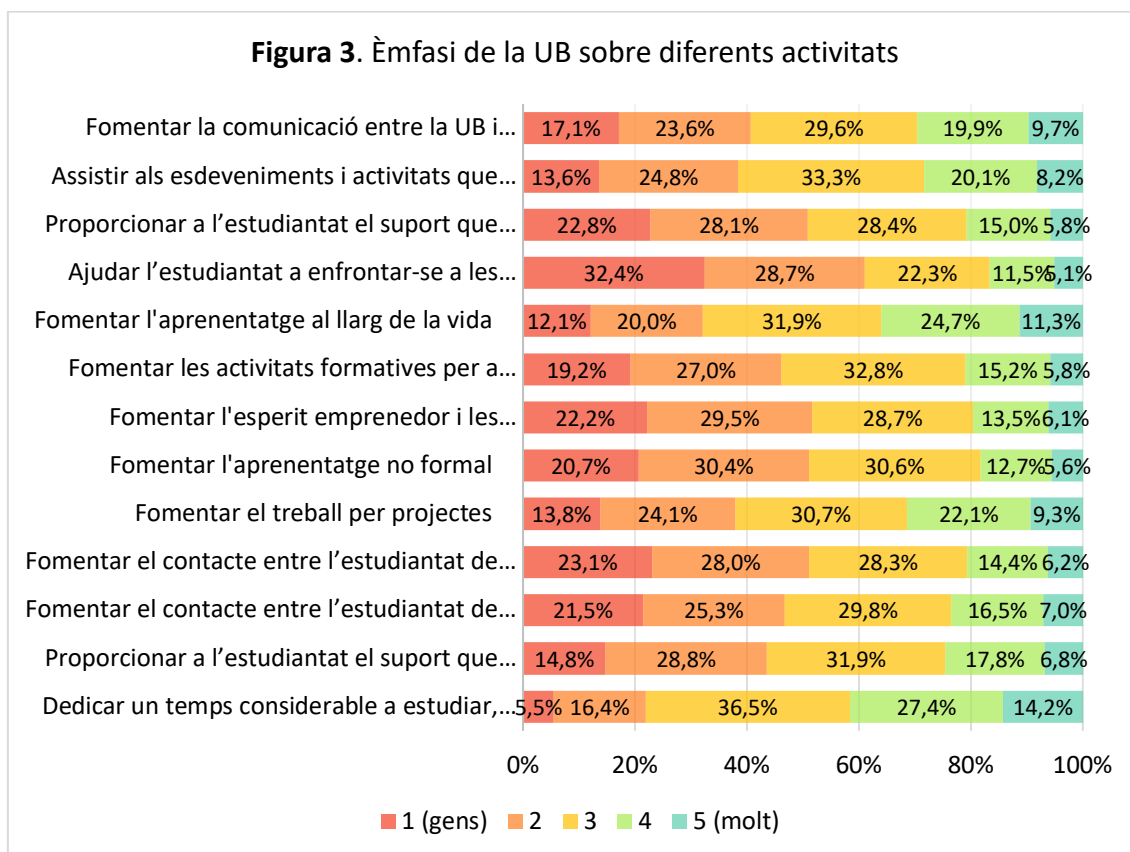
La satisfacció amb l'experiència universitària entre els estudiants, és moderada. El 46,1% la valora bastant o molt positivament i un 35% de forma neutra. Pel que fa a la motivació darrera l'elecció dels estudis, el que consideren més rellevant és l'obtenció d'estudis

La satisfacció amb l'experiència universitària és moderada

universitaris (un 77,7% ho considera rellevant o molt rellevant), però en general, i sobretot en estudiants de màster o doctorat, les principals

motivacions d'elecció d'estudis són aquelles centrades en el gust per l'estudi i el coneixement, mentre que els motius instrumentals prenen menys pes.

En relació amb la utilitat de la formació universitària sembla haver-hi preponderància de la motivació en relació amb el treball futur, i la majoria d'enquestats (64,9%) considera que els estudis que cursa són bastant o molt útils pel que fa a aquestes expectatives de futur professional (tot i que els estudiants de doctorat són més pessimistes en aquest aspecte). Així i tot, quant a la previsió de l'activitat professional en acabar la titulació, es constata una trajectòria majoritària de continuïtat acadèmica (especialment per part dels estudiants de grau): un 52,2% del total d'estudiants (56,8% dels de grau) vol continuar estudiant, mentre que un 21,5% prefereix deixar d'estudiar per treballar o buscar feina. Al mateix temps, hi ha un considerable 17,4% de l'estudiantat que no té clar què farà en acabar els estudis (proporció més baixa en l'estudiantat de màster oficial que en la resta).

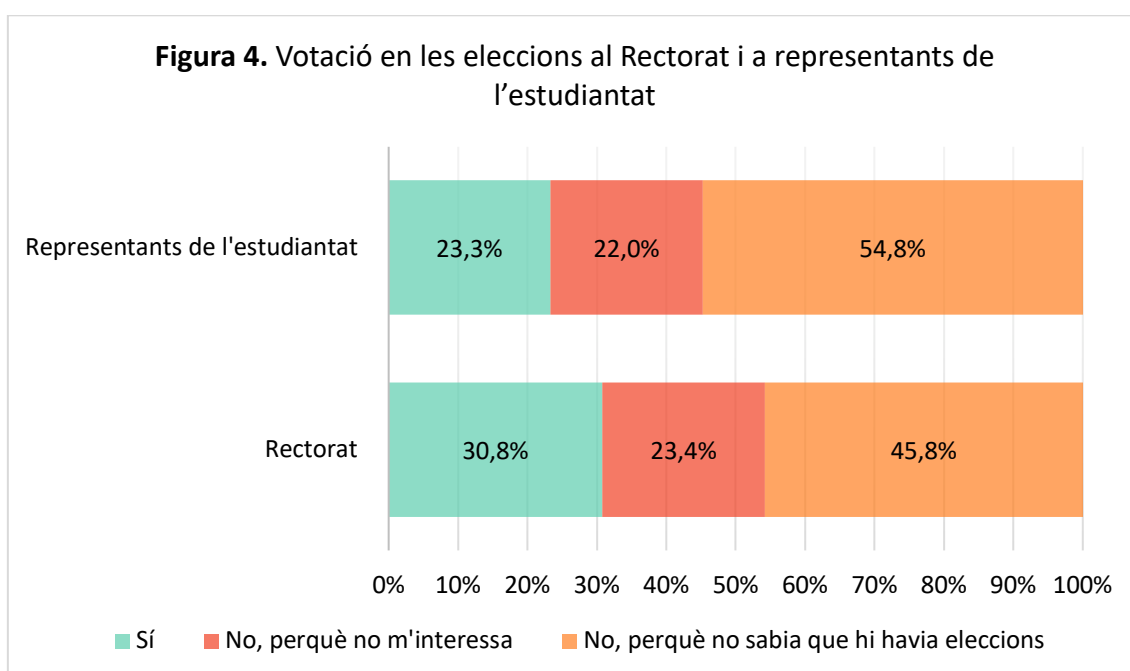

D'altra banda, els estudiants consideren que la UB hauria de posar més èmfasi en el suport per enfrontar-se a les responsabilitats no acadèmiques (el 61,1% creuen que ho fa poc o gens), i al foment de l'aprenentatge no formal (el 51,1% ho creu), entre d'altres. De totes maneres, opinen que la majoria d'activitats dels seus estudis han sigut bastant o molt útils per desenvolupar competències per a l'aprenentatge o l'exercici professional, especialment quan es tracta de la resolució d'exercicis pràctics (no aplicable al doctorat), amb un 71,6% d'estudiants que els considera útils. És amb relació a aquestes xifres que sorprèn el fet que més de la meitat d'estudiants no han realitzat pràctiques acadèmiques curriculars o extracurriculars (sent els de grau qui més en du a terme), ni participat en activitats formatives no incloses en el pla d'estudis, com ara debats o fòrums.

Més del 50% no ha realitzat pràctiques acadèmiques ni participat en activitats formatives fora del pla d'estudis

Hi ha baixa participació en processos electorals universitaris

També hi ha baixa participació en processos electorals universitaris, en primer lloc, per culpa de la falta d'informació o desconeixença sobre les eleccions, però, en segon lloc, a causa del desinterès al respecte.

El CViE-UB, elabora també una anàlisi exhaustiva de diverses competències, reals i percebudes en els estudiants. S'ha detectat que l'alumnat considera que té unes bones competències digitals, especialment en cerca de dades i continguts digitals, en la interacció amb altres persones mitjançant tecnologies digitals i en l'ús de les xarxes socials personals; mentre que les que domina menys són la protecció dels dispositius electrònics, i evitar riscos per a la salut física i mental.

Pel que fa a les seves competències en perspectiva de gènere, els estudiants es consideren especialment competents a l'hora d'identificar les desigualtats de gènere, comprendre la necessitat i els avantatges de la igualtat, treballar en grups diversos i equilibrats de gènere, i actuar per millorar la desigualtat i enfrontar discriminacions i violències sexistes; però menys pel que fa a la capacitat d'investigar amb perspectiva de gènere i utilitzar llenguatge no sexista i inclusiu. Els alumnes de gènere no binari mostren millor percepció de la seva competència en gran part dels ítems, i l'estudiantat de gènere femení en el treball en grups diversos per gènere en concret.

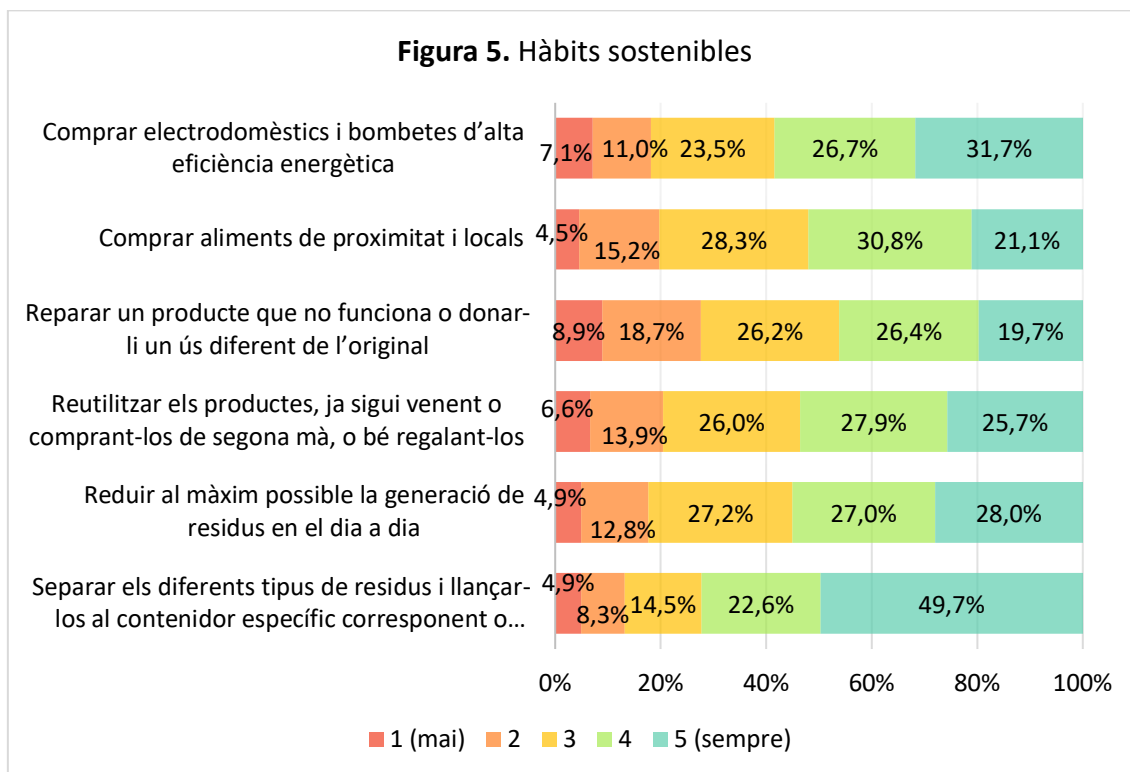
Entorn de la competència lingüística, l'idioma que millor dominen és el castellà (el 87,1% disposa del nivell C), seguit del català (amb un 74,2% amb el nivell C), i destaca una gran diferència en estudiants internacionals, amb un 69,9% amb nivell C de castellà i només un 6,4% amb nivell C de català. D'altra banda, el nivell d'anglès més comú entre els estudiants és el B2, sent el del 36,3%, i havent-hi un 31,6% de l'estudiantat amb nivell C (percentatge més elevat en l'alumnat de gènere no binari i el de doctorat).

Per últim, dins l'àmbit de les competències, el 69,4% d'estudiants considera necessari treballar més la competència en sostenibilitat en els plans d'estudis. El que s'hi mostra més favorable és el de grau (71,8%), i el de gènere femení (73,7%), i el que menys el de doctorat (55%), i el de

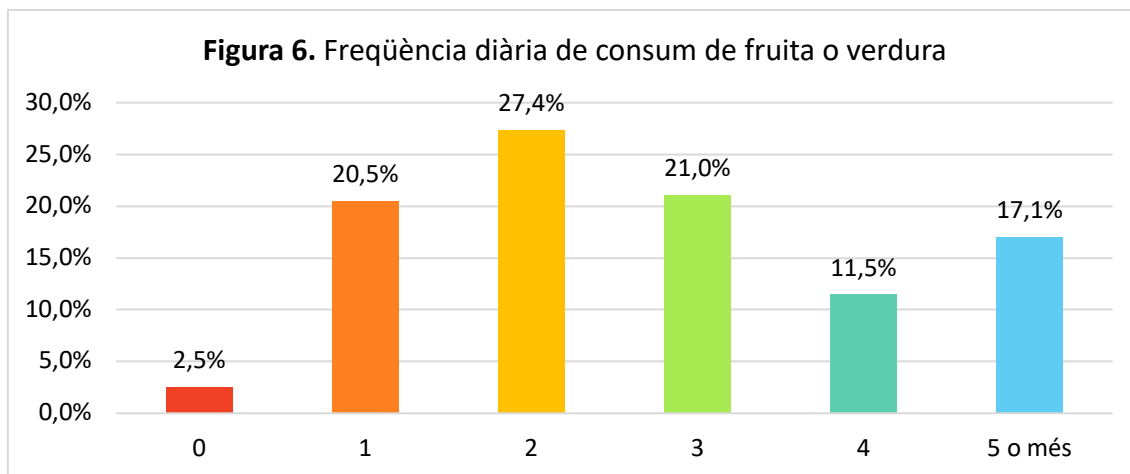
gènere masculí (59,2%). En relació amb els hàbits sostenibles, en general els estudiants de la UB tenen un comportament força positiu. No hi ha més d'un 10% d'estudiants que mai realitzi cap dels hàbits sostenibles analitzats. El reciclatge és amb diferència el més

El 69,4% considera necessari treballar més la competència en sostenibilitat en els plans d'estudis

popular (gairebé el 50% d'enquestats ho fa sempre i el 22,6% ho fa sovint), mentre que es podrien buscar maneres de promoure la reparació de productes que ja no funcionen o el fet de donar-los un ús diferent de l'original (només ho fan sempre o sovint el 46,1% d'enquestats, l'única acció sostenible estudiada on aquesta freqüència l'adopten menys de la meitat d'estudiants).

Pel que fa als hàbits saludables dels estudiants, la majoria practica alguna activitat física o esportiva, durant almenys 30 minuts, dos o tres dies a la setmana (40,8%) i menja fruita d'una a tres vegades al dia (68,9%). Tot i això, un 19,6% mai practica esport i un 2,5% mai menja fruita o verdura. D'altra banda, un 65,9% beu ocasionalment alcohol, però la gran majoria no consumeix altres substàncies. No obstant això, un 19,7% consumeix medicaments sense prescripció mèdica ocasionalment i el 10,9% tabac diàriament.

Com a anotació final relativa a l'impacte de la COVID-19, aquest ha estat molt desigual. En el moment de l'enquesta, un 39,9% dels estudiants considerava que no havia afectat o gairebé no havia afectat la seva capacitat d'èxit com a estudiant, mentre que un 33,9% creia que hi havia tingut un impacte significatiu. Els estudiants de grau i els de doctorat es van sentir més afectats en aquest aspecte que els de màster, i les estudiants de gènere femení i no binari, més que els homes. El principal motiu de preocupació entre els estudiants va ser la salut i seguretat de familiars i amistats, seguida de la preocupació per la seva pròpia salut i seguretat. D'altra banda, un 36,5% d'estudiants indica que va interferir en els seus plans d'estudiar a l'estranger), i un 26,9% a la possibilitat de realitzar pràctiques.

Pel que fa a la modalitat docent, en general, l'estudiantat participant (sense tenir en compte als de

La modalitat presencial és la preferida pels estudiants

doctorat, de característiques diferents) prefereix el format de docència presencial (63,6%), per sobre del format híbrid (27,7%). Dins els estudiants que van rebre docència virtual durant el període de la Covid, el 27,6% el valora negativament (en especial els estudiants de grau), mentre que el 24,4% de forma bastant o molt positiva (sobretot aquells estudiants de màster o postgrau propi). Els del màster o postgrau propi són els únics on trobem el mateix nombre d'estudiants que es decanten per la possibilitat d'alternar virtualitat i presencialitat (43,4%) i d'estudiants que opten pel format presencial (43,4%).

L'objectiu d'una educació superior inclusiva encara no s'ha aconseguit

Tal com demostren els resultats del CViE-UB, encara queda un gran camí per recórrer per assolir una educació superior inclusiva, sense indicis de segregació, per exemple per raó de gènere, condició limitant o origen social. En el context de postpandèmia actual, el projecte CViE-UB és una iniciativa innovadora i necessària per conèixer la nova realitat dels estudiants i articular accions polítiques que donin resposta a les seves necessitats i demandes i que ens apropin a tots a una universitat més equitativa.

Referència bibliogràfica

Alegre Sánchez, M. À., Baños Nardizzi, O. A., Calduch Pérez, I., Campos Rodríguez, C., Gili Moreno, A., Llanes Ordóñez, J., Planells Guix, O & Vallés Segalés, A. (2023). Condicions de Vida i Estudi de l'Estudiantat de la Universitat de Barcelona (CViE-UB).